

TRƯỜNG ĐẠI HỌC GIAO THÔNG VẬN TẢI
KHOA CÔNG NGHỆ THÔNG TIN
BỘ MÔN KHOA HỌC MÁY TÍNH
TRẦN VĂN DŨNG
*****

BÀI GIẢNG

AN TOÀN VÀ BẢO MẬT THÔNG TIN

SỐ TÍN CHỈ: 3

HÀ NỘI - 2012

Mở đầu

Gần đây, môn học “An toàn và bảo mật thông tin” đã được đưa vào giảng dạy tại hầu hết các Khoa Công nghệ Thông tin của các trường đại học và cao đẳng. Do các ứng dụng trên mạng Internet ngày càng phát triển và mở rộng, nên an toàn thông tin trên mạng đã trở thành nhu cầu bắt buộc cho mọi hệ thống ứng dụng. Để đáp ứng yêu cầu học tập và tự tìm hiểu của sinh viên các chuyên ngành Công nghệ Thông tin, Bộ môn Khoa học máy tính, Khoa Công nghệ Thông tin, trường đại học Giao thông đã tổ chức biên soạn bài giảng này. Nội dung của nó được dựa trên một số tài liệu, nhưng chủ yếu là hai cuốn sách của Giáo sư William Stallings “Cryptography and Network Security: Principles and Practice” và “Network Security Essentials”. Cuốn sách trên đã được dùng làm tài liệu giảng dạy tại nhiều trường đại học. Đồng thời giáo trình này cũng được hoàn thiện từng bước dựa trên bài giảng của tác giả cho 10 khóa sinh viên Khoa Công nghệ Thông tin vừa qua. Với mục đích trang bị các kiến thức cơ sở vừa đủ và giúp cho sinh viên hiểu được bản chất của các khía cạnh an ninh trên mạng, trong giáo trình tác giả đã cố gắng trình bày tóm tắt các phần lý thuyết cơ bản và đưa ra các ứng dụng thực tế.

Giáo trình gồm 8 chương. Chương đầu nêu tổng quan về bảo mật; chương 2 tóm tắt sơ lược về mã cổ điển; chương 3 trình bày những khái niệm cơ bản về trường số học; chương 4 giới thiệu về mã khối và chuẩn mã dữ liệu DES và chuẩn mã nâng cao AES; chương 5 nêu về mã công khai, RSA và chữ ký điện tử DDS; chương 6 đưa ra các ứng dụng xác thực bao gồm việc quản lý khóa, hệ thống xác thực Kerberos, hạ tầng khóa công khai PKI, an toàn thư điện tử và chuẩn xác thực X509; chương 7 giới thiệu một số ứng dụng an ninh mạng như an toàn IP, Web, thanh toán điện tử an toàn và giao thức quản trị mạng SNMP; cuối cùng chương 8 tóm tắt về kẻ xâm nhập, quản trị mật khẩu, biện pháp phòng chống của bức tường lửa và các hệ thống tin cậy.

Do lần đầu biên soạn và chưa có nhiều kinh nghiệm thực tế, nên không tránh khỏi những sai sót và lỗi in ấn nhất định. Tác giả xin vui lòng tiếp nhận mọi sự đóng góp giúp cho giáo trình “An toàn và bảo mật thông tin” ngày càng tốt hơn. Mọi ý kiến xây dựng xin gửi về theo địa chỉ sau: Trần Văn Dũng, Khoa Công nghệ Thông tin, Đại học Giao thông Vận tải, Láng Thượng, Đống Đa, Hà Nội.

Trần Văn Dũng

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
CHƯƠNG I GIỚI THIỆU VỀ AN TOÀN BẢO MẬT THÔNG TIN	2
I.1. Giới thiệu chung	2
I.2. Các nguy cơ và hiểm họa đối với hệ thống thông tin	3
I.3. Phân loại tấn công an ninh	4
I.4. Dịch vụ, cơ chế, tấn công	5
I.5. Mô hình an toàn mạng.....	6
I.6. Các câu hỏi	10
CHƯƠNG II MÃ CỔ ĐIỂN	17
II.1. Các khái niệm về mã đối xứng.....	17
II.2. Mã cổ điển	19
II.3. Cấu trúc mã khối Fiestel	28
II.4. Các câu hỏi	29
CHƯƠNG III SỐ HỌC ĐỒNG DƯ	33
III.1. Quan hệ đồng dư	33
III.2. Phép toán nghịch đảo	36
III.3. Hàm Euler	38
III.4. Một số Định lý cơ bản.....	39
III.5. Thuật toán bình phương và nhân liên tiếp	42
III.6. Các câu hỏi	50
CHƯƠNG IV MÃ KHỐI HIỆN ĐẠI VÀ CHUẨN MÃ DỮ LIỆU	60
IV.1. Chuẩn mã dữ liệu DES	60
IV.2. Chuẩn mã nâng cao AES.....	62
IV.3. Mã dòng	66
IV.4. Bảo mật thông điệp	67
IV.5. Các câu hỏi.....	71
CHƯƠNG V KHOÁ CÔNG KHAI VÀ CHỮ KÝ ĐIỆN TỬ	77
V.1 Mã công khai	77
V.2 RSA	79

V.3	Trao đổi khoá Diffie-Helman	82
V.4	Xác thực mẫu tin	83
V.5	Các hàm hash	86
V.6	Chữ ký điện tử.....	94
V.7	Các bài tập.....	97
V.8	Các câu hỏi.....	100
CHƯƠNG VI CÁC ỨNG DỤNG XÁC THỰC.....		111
VI.1	Quản lý khóa	111
VI.2	Kerberos	115
VI.3	Cơ sở hạ tầng Khóa công khai	119
VI.4	An toàn thư điện tử.....	120
VI.5	Dịch vụ xác thực X509.....	125
VI.6	Các câu hỏi	133
CHƯƠNG VII MỘT SỐ ỨNG DỤNG AN NINH MẠNG		141
VII.1	An toàn IP	141
VII.2	An toàn Web.....	146
VII.3	Thanh toán điện tử an toàn.....	151
VII.4	Quản trị an ninh mạng.....	154
VII.5	Các câu hỏi	164
CHƯƠNG VIII MỘT SỐ VẤN ĐỀ VỀ AN NINH HỆ THỐNG		174
VIII.1	Kẻ xâm nhập	174
VIII.2	Quản trị mật khẩu.....	176
VIII.3	Phần mềm có hại	179
VIII.4	Bức tường lửa.....	186
VIII.5	Các hệ thống tin cậy.....	192
VIII.6	Các câu hỏi	194
<u>DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU, CÁC CHỮ VIẾT TẮT.....</u>		204
<u>ĐÁP ÁN, TRẢ LỜI CÁC CÂU HỎI .....</u>		212